

Dokumentnamn Policy: Stöd till anhöriga	Avdelning/Område/Enhet/Verksamhet Förvaltningsövergripande	
Process/Aktivitet Ange process som dokumentet tillhör	Revidering sker 2020-12-31	Senast reviderad 2019-10-15
Fastställt av NAV	Dokumentansvarig Elisabeth von Schantz Malmefeldt	

Policy: Stöd till anhöriga

Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.

5 kap. 10 § socialtjänstlagen (SoL)

Kommunen är skyldig att erbjuda stöd till personer som av fri vilja hjälper, vårdar eller stödjer en närstående. Stödet ska ses som en förebyggande insats med fokus på att minska anhörigas fysiska och psykiska belastning, i syfte att stärka stödet till nämndens målgrupp.

Vem är anhörig?

Person som ger omsorg, vård eller stöd till en närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller har funktionshinder. Begreppet innefattar personer inom familjekretsen men kan också avse en vän eller granne. Barn under 18 år har inget formellt eller juridiskt ansvar för syskon eller föräldrar och faller därför inte in under bestämmelserna i 5 kap. 10 § SoL.

Vem är närstående?

Person som är långvarigt sjuk, äldre eller har funktionshinder och som tar emot omsorg, vård eller stöd av anhörig.

Mål med anhörigpolicyn

Målet med anhörigpolicyn är att utveckla en anhörigvänlig verksamhet i hela förvaltningen. Stödet till anhöriga ska leda till ökad livskvalitet och välbefinnande samt minska risken att anhöriga drabbas av ohälsa. Syftet är även att genom stödet indirekt stärka den närstående. Policyn gäller oavsett inom vilken lagstiftning verksamheten drivs och för både kommunala och privata utförare. I tillägg till målgruppen som beskrivs i lagen inkluderas anhöriga till personer med missbruksproblematik samt anhöriga till personer drabbade av våld i nära relation.

Anhörigstöd

Anhörigstöd är aktiviteter som har som syfte att förbättra den anhöriges livssituation och samtidigt minska risken för ohälsa. Insatser kan ges som individuellt biståndsbedömda insatser eller generella serviceinsatser. Stödet ska vara förebyggande, synliggörande och trygghetsgivande samt kännetecknas av flexibilitet, kvalitet och individanpassning. Stödet ska ges i syfte att även bättre tillgodose närståendes behov.

Biståndsbedömda insatser föregås av en ansökan om bistånd enligt SoL. Stödet till anhöriga kan vara *direkt* eller *indirekt*. När insatsen är direkt riktar den sig till den anhörige, till exempel i form av stödsamtal, enskilt eller i grupp. En indirekt insats är riktad till den närstående men syftar till att underlätta för den anhörige, till exempel avlösarservice, stödfamilj eller korttidsboende. Vid indirekta insatser måste både den närstående och den anhörige ge sitt samtycke. För biståndsbedömda insatser föreligger alltid en dokumentationsskyldighet.

Serviceinsatser är stöd genom allmänt inriktade insatser eller generellt utformade sociala tjänster som den anhörige själv bestämmer om den vill använda. Exempel på serviceinsatser är föreläsningar och anhörigcirkel. För serviceinsatser föreligger ingen dokumentationsskyldighet.

Anhörigperspektiv

All verksamhet inom förvaltningen ska genomsyras av ett anhörigperspektiv. Det kan beskrivas som det förhållningssätt personalen ska ha gentemot anhöriga. Det handlar om vilken medvetenhet, attityd och vilka föreställningar som finns kring anhörigas situation och behov. Personalen ska uppmärksamma, erkänna och samarbeta med anhöriga. Deras kunskaper ska respektfullt tillvaratas och integreras som resurs i syfte att även bättre tillgodose närståendes behov.

Syftet är att anhöriga ska få ett bra bemötande, känna sig delaktiga och uppmärksammas för sina insatser. Det ska förebygga anhörigas känsla av skam, rädsla för ingripande från socialtjänsten eller konflikt mellan rollen som den som vårdar och den som behöver stöd. Kontakten med förvaltningen ska därför präglas av kontinuitet och entydighet.

Ansvarsfördelning

Enhetschef ansvarar för att:

- Alla medarbetare känner till anhörigpolicyn och att den är implementerad i verksamheten.
- Alla medarbetare får utbildning i anhörigfrågor.
- Vid behov initiera vägledning av anhörigkonsulent i enskilda situationer med anhöriga.

Anhörigkonsulent ansvarar för att:

- Utbilda personal inom förvaltningen i anhörigfrågor.
- Vid behov vägleda personal i enskilda situationer med anhöriga.
- Erbjuda anhörigstöd genom serviceinsatser till personer över 18 år. I målgruppen ingår anhöriga vars närstående har psykisk ohälsa, funktionsnedsättning eller missbruksproblematik.
- Samverka kring anhörigfrågor, såväl internt som externt.
- Marknadsföra och göra förvaltningens information om anhörigstöd lättillgänglig.
- Utredda stödbehovet hos anhöriga som inte redan har kontakt med förvaltningen samt uppmuntra anhöriga att ta del av stödet.
- Utveckla och följa upp förvaltningens samlade anhörigstöd.

All personal är skyldiga att:

- Tillämpa ett anhörigperspektiv.
- I handlägningsprocessen lyssna in både den närståendes och den anhöriges situation för att hitta en fungerande lösning.
- Ta hänsyn till anhörigas synpunkter vid bedömning och i utförande av insatser till den närstående, i de fall samtycke finns.
- Uppmärksamma och utreda anhörigas behov av stöd.
- Informera anhöriga om vilket stöd som finns att erbjuda, såväl biståndsbedömda insatser som serviceinsatser, samt uppmuntra anhöriga att ta del av stödet. Dokumentera erbjudande om anhörigstöd.
- Informera om och underlätta för anhöriga att komma i kontakt med anhörigkonsulenter.
- Hålla regelbunden kontakt och följa upp anhöriginsatser.
- Samverka med sjukvården kring anhörigfrågor.
- Ha kännedom om och vid behov hänvisa till *En bra plats – anhörigstöd på nätet*.
- Vid behov använda SIP som ett verktyg för anhörigstöd.

Personal inom **missbruksverksamheten** är skyldiga att:

- Erbjuda anhörigstöd genom biståndsbedömda insatser till anhöriga vars närstående är eller har varit i missbruk och är över 18 år.

Personal inom **Familjefrid Kronoberg** är skyldiga att:

- Erbjuda anhörigstöd genom serviceinsatser till anhöriga vars närstående är utsatta för våld i nära relation.
- Erbjuda anhörigstöd genom serviceinsatser till anhöriga som är mellan 6 och 20 år vars närstående är eller har varit i missbruk.